

Η χρόνια ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Β

και η ΘΕΡΑΠΕΙΑ της

ΑΘΗΝΑ 2005

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ Roche (Hellas) A.E.

Αυτό το εγχειρίδιο έχει σκοπό να ενημερώσει το κοινό για την **ηπατίτιδα Β**.

Οι πληροφορίες που περιέχει αφορούν στον **τρόπο μετάδοσης, τη διάγνωση, τη θεραπεία και την πρόληψή της**.

Η κατανόησή τους βοηθά την **επικοινωνία ασθενή-θεράποντα ιατρού και τη στάση της κοινότητας** προς τα άτομα που πάσχουν από **ηπατίτιδα Β**.

Το ήπαρ (συκώτι)

Είναι το δεύτερο σε μέγεθος όργανο του ανθρώπινου σώματος μετά το δέρμα. Ζυγίζει περίπου 1,5 κιλό. Βρίσκεται στο ανώτερο δεξιό τμήμα της κοιλιάς, κάτω από τα πλευρά. Κάνει περισσότερες από 500 διαφορετικές λειτουργίες και παίζει βασικό ρόλο στη λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού.

Οι κυριότερες λειτουργίες του είναι:

1. **μετατρέπει** τις τροφές σε ουσίες που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη και την υγεία του οργανισμού.
2. **«καθαρίζει»** τις τοξικές ουσίες που εισέρχονται ή παράγονται στον οργανισμό.
3. **παράγει** χολή που είναι βασική για την πέψη των τροφών.
4. **αποθηκεύει** βιταμίνες, σάκχαρο και άλλες χρήσιμες ουσίες (ιχνοστοιχεία).
5. **παράγει** γρήγορη ενέργεια όποτε τη χρειάζεται ο οργανισμός.

Ιογενής Ηπατίτιδα

Ηπατίτιδα είναι μια φλεγμονή του ήπατος που προκαλείται από πολλές αιτίες. Οι πιο γνωστές είναι οι ιοί της ηπατίτιδας Α, της ηπατίτιδας Β και της ηπατίτιδας C, η αυξημένη και για μεγάλο χρονικό διάστημα κατανάλωση αλκοόλ, διάφορα φάρμακα και λοιμώξεις από άλλους ιούς ή μικρόβια.

Οι ηπατίτιδες που προκαλούνται από τους ιούς Α, Β, C, D και Ε, λέγονται **ιογενείς ηπατίτιδες**. Αυτοί οι ιοί προσβάλλουν σχεδόν αποκλειστικά το ήπαρ και προκαλούν φλεγμονή, δηλαδή ηπατίτιδα. Όλες οι μορφές της ιογενούς ηπατίτιδας έχουν μια οξεία, συνήθως μικρής διάρκειας, φάση λοίμωξης με ή χωρίς συμπτώματα. Τα κυριότερα συμπτώματα είναι κόπωση, αδυναμία, σκούρα ούρα, λευκά κόπρανα και ίκτερος (κίτρινο χρώμα στα μάτια και στο δέρμα). Όταν η λοίμωξη διαρκεί περισσότερο από 6 μήνες λέγεται χρόνια. **Η ηπατίτιδα Β μπορεί να είναι οξεία και χρόνια.** Κάθε χρόνια ηπατίτιδα που δεν θεραπεύεται αποτελεσματικά, μπορεί να καταλήξει σε κίρρωση και ηπατοκυτταρικό καρκίνο (ΗΚΚ).

ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Β

Επιδημιολογία

Περίπου 350.000.000 του πληθυσμού της γης πάσχουν από χρόνια ηπατίτιδα Β. Στην Ελλάδα η συχνότητά της είναι περίπου 2-3% ενώ υπάρχουν περιοχές με αυξημένη συχνότητα μέχρι 15%. Αυξημένη συχνότητα εμφανίζεται επίσης μεταξύ των μεταναστών από την Αλβανία και τα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Τρόποι μετάδοσης

Η μετάδοση της ηπατίτιδας Β γίνεται με την επαφή ενός ατόμου που δεν έχει ανοσία με βιολογικά υγρά, όπως **αίμα, σπέρμα, κολπικές εκκρίσεις, σάλιο (δάγκωμα)**, χρόνιων φορέων ή πασχόντων από οξεία ηπατίτιδα Β. **Δεν μεταδίδεται** με τα δάκρυα, τον ιδρώτα, τα ούρα και κόπρανα, με το μητρικό γάλα, το φιλί, τα ποτήρια και άλλα μαγειρικά σκεύη, μουσικά όργανα, τουαλέτες, νερό και έντομα. Επίσης **δεν μεταδίδεται** με το σφίξιμο των χεριών, με το φαγητό που προετοιμάστηκε από κάποιον που πάσχει από χρόνια ηπατίτιδα Β, με την επίσκεψη σε άτομο με ηπατίτιδα Β, με τον βήχα ή το φτέρνισμα.

Οι κυριότεροι τρόποι μετάδοσης είναι:

1. **Σεξουαλική** (ετεροφυλοφιλική ή ομοφυλοφιλική) επαφή με άτομα που πάσχουν από χρόνια ηπατίτιδα Β, χωρίς προφύλαξη. Μεταδίδεται με την κολπική, πρωκτική και τη στοματική επαφή.
2. **Κοινή χρήση** συρίγγων, βελονών και άλλων μέσων που χρησιμοποιούν οι χρήστες ενδοφλεβίων ναρκωτικών.
3. **Κοινή χρήση** «καλαμακιού» για λήψη κοκαΐνης από τη μύτη.
4. **Δημιουργία** τατουάζ και τρύπημα αυτιών με μη αποστειρωμένα εργαλεία.
5. **Κοινή χρήση** ξυραφιών, οδοντοβουρτσών, χτενών, ψαλιδιών και τεχνητών νυχιών.
6. **Τραύματα** από μολυσμένα αιχμηρά αντικείμενα.
7. **Ούρα και έμετοι** που περιέχουν αίμα.
8. **Μετάγγιση μολυσμένου αίματος ή παραγώγων του.** Εξαιρετικά σπάνιο σήμερα, λόγω του ελέγχου των αιμοδοτών.
9. **Μετάδοση από μητέρα** στο παιδί (κάθετη μετάδοση) κατά τη γέννηση.

Τα άτομα που κινδυνεύουν περισσότερο είναι:

- 1. Σεξουαλικοί σύντροφοι** και συγκατοικιοί ασθενών με χρόνια ηπατίτιδα Β που δεν έχουν ανοσία.
- 2. Άτομα με πολλαπλούς (>2) ερωτικούς συντρόφους** (ετεροφυλόφιλοι ή ομοφυλόφιλοι).
- 3. Χρήστες** ναρκωτικών ουσιών.

4. Άτομα που εκτίθενται λόγω επαγγέλματος σε βιολογικά υγρά: γιατροί, νοσηλευτικό προσωπικό, οδοντίατροι, παρασκευαστές εργαστηρίων, αστυνομικοί, πυροσβέστες και εργαζόμενοι σε γραφεία κηδειών.
5. Πολυμεταγγιζόμενοι με αίμα ή παράγωγά του.
6. Άτομα που μεταγγίσθηκαν πριν το 1980.
7. Τρόφιμοι και προσωπικό φυλακών.
8. Ασθενείς που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση σε μονάδες τεχνητού νεφρού.
9. Μεταμοσχευμένοι
10. Άτομα που ταξιδεύουν σε χώρες με υψηλή συχνότητα ηπατίτιδας Β.

Εξέλιξη

Ο ιός της ηπατίτιδας Β ζει έξω από το σώμα για 10 ημέρες. Αποξηραμένο αίμα σε πετσέτες ή σε άλλα αντικείμενα **πιθανόν να είναι** επικίνδυνο.

Οξεία λοίμωξη. Διαρκεί λιγότερο από 6 μήνες και αποτελείται από 4 στάδια: το στάδιο επώασης, το προϊκτερικό, το ικτερικό και το στάδιο ανάρρωσης.

Το στάδιο επώασης είναι το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη στιγμή της μόλυνσης μέχρι την εμφάνιση των συμπτωμάτων. Συνήθως διαρκεί 45-120 ημέρες και οι μισοί ασθενείς δεν εμφανίζουν συμπτώματα. Σ' αυτό το στάδιο το άτομο που έχει μολυνθεί μπορεί να μεταδώσει τον ιό.

Το προϊκτερικό στάδιο διαρκεί 3-10 ημέρες. Ο ασθενής έχει πυρετό, αδυναμία, κόπωση, πόνο στις αρθρώσεις και στην κοιλιά, τάση για έμετο και δεν έχει όρεξη για φαγητό. Ακολουθεί το ικτερικό στάδιο, όπου εμφανίζεται ο ίκτερος δηλαδή κίτρινο χρώμα στο δέρμα και στο λευκό των ματιών. Τα ούρα έχουν σκοτεινό χρώμα «κονιάκ» και τα κόπρανα είναι λευκά. Περίπου οι μισοί ασθενείς δεν εμφανίζουν κανένα σύμπτωμα. Στο στάδιο ανάρρωσης τα

συμπτώματα εξαφανίζονται σιγά-σιγά αλλά η αδυναμία και η κόπωση μπορεί να παραμείνουν για αρκετό χρονικό διάστημα.

Όταν ο ιός δεν αποβάλλεται κατά τη φάση της οξείας ηπατίτιδας και παραμένει για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από έξι μήνες τότε η **λοίμωξη λέγεται χρόνια** και οι ασθενείς χρόνιοι «φορείς».

Από τους χρόνιους φορείς ένα ποσοστό **30-40%** θα αναπτύξει **χρόνια ηπατίτιδα Β** η οποία οδηγεί σε ίνωση του ήπατος (δημιουργία ουλών) αν δεν χορηγηθεί κατάλληλη θεραπεία. Το αλκοόλ και διάφορα φάρμακα (παισικά, φυτικά φάρμακα, συμπληρώματα διατροφής) αυξάνουν τη φλεγμονή του ήπατος και πρέπει να αποφεύγονται. Η ίνωση με τη σειρά της προκαλεί κίρρωση. Η χρόνια ηπατίτιδα Β προκαλεί επίσης ηπατοκυτταρικό καρκίνο. Υπολογίζεται ότι 25-40% των ασθενών με χρόνια ηπατίτιδα Β πεθαίνει από επιπλοκές της κίρρωσης ή από ηπατοκυτταρικό καρκίνο.

Γενικά, **όλοι οι χρόνιοι φορείς χρειάζονται παρακολούθηση** διότι κάποια στιγμή μπορεί να εμφανίσουν χρόνια ηπατίτιδα.

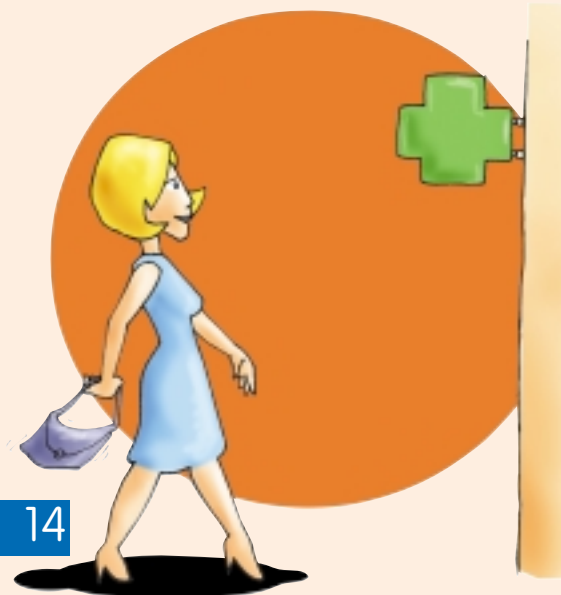
Διάγνωση

Υπάρχουν δύο τύποι χρόνιας ηπατίτιδας Β, η **ΗΒεΑg θετική** και η **ΗΒεΑg αρνητική** ή αντιΗΒε θετική. Στην Ελλάδα κυριαρχεί η ΗΒεΑg αρνητική χρόνια ηπατίτιδα Β.

Η διάγνωση γίνεται βασικά με την **ανίχνευση του αντιγόνου επιφανείας του ιού της ηπατίτιδας Β (HBsAg) στο αίμα**. Οι υπόλοιποι δείκτες που εξετάζονται στο αίμα είναι το αντιγόνο και το αντίσωμα e, το αντίσωμα S έναντι του αντιγόνου επιφανείας και το αντίσωμα core.

Άλλες εξετάσεις που πρέπει να γίνονται μετά την επιβεβαίωση της ηπατίτιδας Β είναι:

1. **το HBV DNA** που μετρά την ποσότητα του ιού στον οργανισμό,
2. οι ηπατικές δοκιμασίες που δείχνουν τη λειτουργία του ήπατος, δηλαδή **οι τρανσαμινάσες (AST, ALT), η χολερυθρίνη και ο χρόνος προθρομβίνης**.

Η πρόληψη της ηπατίτιδας Β **στηρίζεται στην ενημέρωση και στην προφύλαξη.**

Η ενημέρωση αφορά στη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και διαβίωσης, τη σχολαστική τήρηση των κανόνων υγιεινής από τα άτομα που εκτίθενται επαγγελματικά, την ευαισθητοποίηση των ομάδων υψηλού κινδύνου και τις οδηγίες σεξουαλικής συμπεριφοράς.

Η προφύλαξη (ή ανοσοπροφύλαξη) έναντι της ηπατίτιδας Β διακρίνεται σε **ενεργητική και παθητική.**

Η ενεργητική βασίζεται στον εμβολιασμό. Το εμβόλιο χορηγείται σε τρεις δόσεις. Η δεύτερη γίνεται ένα μήνα μετά την πρώτη και η τρίτη 6 μήνες μετά την πρώτη.

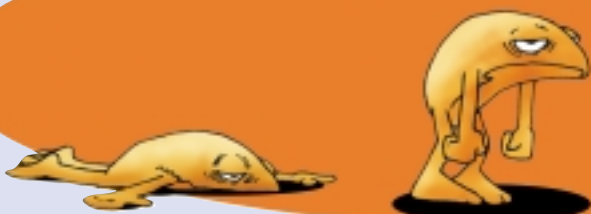
Στην Ελλάδα ο εμβολιασμός είναι υποχρεωτικός στα βρέφη και στους εφήβους.

Η παθητική γίνεται με τη χορήγηση υπεράνοσου γ-σφαιρίνης. Χορηγείται σε νεογνά μητέρων με χρόνια ηπατίτιδα Β αμέσως μετά τον τοκετό και σε άτομα που έρχονται σε επαφή με τον ιό και δεν έχουν εμβολιασθεί (τρύπημα βελόνης, σεξουαλική επαφή). Πρέπει να χορηγείται το συντομότερο δυνατόν μετά από μια τέτοια επαφή πριν τη χορήγηση του εμβολίου. **Προσφέρει ανοσία σε ποσοστό πάνω από 70-75% για τουλάχιστον 3 μήνες.**

Ενώ σήμερα υπάρχουν αποτελεσματικά φάρμακα για τη χρόνια ηπατίτιδα Β, μόνο ένα μικρό ποσοστό των αρρώστων παίρνουν θεραπεία λόγω αμέλειας, έλλειψης, κακής ενημέρωσης κ.ά.

Τα φάρμακα που υπάρχουν δεν εκριζώνουν πλήρως τον ιό της ηπατίτιδας Β. Ωστόσο **εμποδίζουν την εξέλιξη** της χρόνιας ηπατίτιδας σε κίρρωση ή/ και ηπατοκυτταρικό καρκίνο. Τα εγκεκριμένα φάρμακα είναι **οι ιντερφερόνες** (απλές και πεγκυλιωμένες) και τα **νουκλεοσιδικά ανάλογα** (λαμβουδίνη, αδεφοβίρη και εντεκαβίρη).

Τα πλεονεκτήματα των ιντερφερονών είναι η ορισμένη διάρκεια θεραπείας, η παρατεταμένη απάντηση μετά το τέλος της θεραπείας, η κάθαρση του ιού έστω και σε μικρό ποσοστό και η μη εμφάνιση ανθεκτικών στελεχών.

Μειονεκτήματα των ιντερφερονών είναι η παρεντερική (ενέσιμα φάρμακα) χορήγησή τους και οι συχνές ανεπιθύμητες ενέργειες. Τα νουκλεο(σ)ιδικά ανάλογα λαμβάνονται από το στόμα, είναι καλά ανεκτά και δεν παρουσιάζουν σημαντικές παρενέργειες. Μειονεκτήματα της θεραπείας με νουκλεο(σ)ιδικά ανάλογα είναι η μακράς διάρκειας θεραπεία, η υποτροπή της λοίμωξης μετά τη διακοπή της θεραπείας και η ανάπτυξη ανθεκτικών στελεχών έναντι του ιού της ηπατίτιδας Β.

Θεραπεία δεν χορηγείται σε όλους τους ασθενείς με χρόνια ηπατίτιδα Β, παρά **μόνο σε όσους θα ωφεληθεί**. Η θεραπεία χορηγείται σε εξειδικευμένα κέντρα από γιατρούς που ασχολούνται συστηματικά με το ήπαρ και τις ασθένειές του.

Χρήσιμα τηλέφωνα

ΕΛ.Ι.ΓΑΣΤ.

Τηλ.: 210 7231 332

Κέντρο Ελέγχου

Ειδικών Λοιμώξεων

Τηλ.: 210 8899 000

Ελληνική Εταιρεία Μελέτης

του Ήπατος

Τηλ.: 210 6748 125

Αίτηση εγγραφής

Όνομα: _____

Επώνυμο: _____

Διεύθυνση: _____

Πόλη / Νομός: _____

Ταχ. Κώδικας: _____

Επάγγελμα: _____

Ειδικότητα: _____

Ιατροί / Διατροφολόγοι: _____

e-mail: _____

Τηλέφωνο: _____

Fax: _____

Επιθυμώ να λαμβάνω τα έντυπα
του ΕΛ.Ι.ΓΑΣΤ. ταχυδρομικά
(ετήσια συνδρομή 15€)

ΝΑΙ

Επιθυμώ να συμμετάσχω
στις Δραστηριότητες
του ΕΛ.Ι.ΓΑΣΤ.

ΝΑΙ

Για να γίνεται μέλος του ΕΛ.Ι.ΓΑΣΤ.,
κόψτε και ταχυδρομήστε
την αίτηση εγγραφής στη διεύθυνση:

**Ελληνικό Ίδρυμα Γαστρεντερολογίας
και Διατροφής**

Πατριάρχου Ιωακείμ 30

106 75 Αθήνα

Τηλ./Fax: 210 7231 332

ή στείλτε την με Fax.

* Αίτηση εγγραφής θα βρείτε
και στο δικτυακό μας τόπο
www.eligast.gr • e-mail: info@eligast.gr

Το κοινωφελές και μη κερδοσκοπικό Ελληνικό Ίδρυμα Γαστρεντερολογίας και Διατροφής (ΕΛ.Ι.ΓΑΣΤ.) δημιουργήθηκε με βασικό σκοπό την ενημέρωση του κοινού, για την κατανόηση της σημασίας των νοσημάτων του πεπτικού και της υγιεινής διατροφής. Ευνοεί τη διοργάνωση σεμιναρίων για τα θέματα αυτά, την παραγωγή σχετικών εντύπων και δημοσιεύσεων, την υποστήριξη ερευνητικών προγραμμάτων, τη διεξαγωγή επιδημιολογικών μελετών και τη χορήγηση υποτροφιών για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

Όλα τα μέλη προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε εθελοντική βάση και δεν έχουν καμία οικονομική υποχρέωση. Η υλοποίηση των στόχων του ιδρύματος στηρίζεται αποκλειστικά σε χορηγίες και δωρεές οι οποίες, μολονότι ευπρόσδεκτες, είναι αυστηρά προαιρετικές.

